

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
ena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo
administracija in ekspedicijska na
štarem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošto
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Stolnem
hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Kako je na Turškem?

Avstrijski konsul Vašič pa ruski konsul Jastrebov, ki bosta vladi svoji nadomestovala pri posvetovalni komisiji ercegovinski, se 31. avgusta snideta v Dubrovniku s pooblaščenecem nemškim, baronom Lichtenbergom. Francoski konsul Devienne in pooblaščenec laški, konsul Durando, se pa i Serajevega podasta naravnost v Mostar, kjer se ima vsa komisija sniditi. Turška je k tej komisiji odposlala Servera-pašo, ki se po morju pripelje v Klek. Že zadnjič smo omenili, da ta komisija boje ne bo imela nobenega vspeha, in ravno to sedaj trdita najglavnejša lista srbski in črnogorski, „Vidovdan“ pa „Glas Crnogorca.“ „Vidovdan“ celo brez ovinkov piše, da vsi Srbi turški ne morejo zediniti v eno državo; ob enem vradni list naznanja, da Ristić je imenovan za ministerskega predsednika, kar pomenja zmago tiste stranke, ki vsa gori za vojsko. „Honu“ se iz Beograda poroča, da bode v skupščini, ki se je 27. t. m. odprla, precej po prebranem prestolnem govoru ali Kovačević ali Bogašarović kneza Milana o vojski s Turki interperiral. Od druge strani pa se je celo slišalo, da vojna srbska je bila 27. t. m. že pripravljena za boj in čakala le povelja vladinega ali Milanovega.

Tudi Črnogorci so na boj že pripravljeni, in ga utegnejo vsaki hip pričeti. „Glas Crnogorca“ piše, da volja naroda je določivna, narod pa da hoče vojsko. Tudi je knez zmerom trdil, da se v boju za svobodo narodovo hoče postaviti na čelo. Ravno to se iz Cetinjske poroča „A. Allg. Ztg.“ Iz Avstrije in Srbije, piše se temu listu, hité prostovoljci k upor-

nikom in tudi Črnogorci v večih trumah z izvrstnimi voditelji vkljub prepovedi hité čez mejo. Knez sam splošne vstaje ne more več zadrževati, in misli preklicati prepoved, da se meja ne sme prestopiti. Bojoželnost Črnogorcev raste, zlasti odkar se je zvedelo, da je Avstrija Turkom dovolila pri Kleku vojake spravljati na suho... Tukaj smo prepričani, da je blizo čas, ko se boste Srbija in Črnagora vdeležile vojske. Diplomatično posredovanje zdi se nam že naprej brezvspešno, ker zmagovalni uporniki gotovo ne bodo hoteli zadovoljni biti z novimi hati (turško cesarsko pismo), ki bi jim ravno tako malo koristili kakor stari. Tukaj celo za gotovo vemo, da tudi velike vlade so prepričane o brezvspešnosti svojega posredovanja. V Cetinjah hočejo sedaj biti odkritosrčni in vsakemu naravnost povedo, da je prišel čas, ko je treba delati. Vse je tedaj na boj že pripravljeno in čakajo le, kako se bode reč zmotala v Srbiji, da spolnijo pravično željo narodovo. Vstane se je že tako zelo razširil, da diplomatično posredovanje v tem trenutku ni le brezvspešno, ampak skoro nemogoče.

Če pa Srbija in Črnagora stopite na bojišče, se bode upor gotovo vnel še v drugih pokrajinah turških in velike vlade, ki bi reč nade zavleklo, bodo morale misliti na to, kako rešijo zadeve turške, Turška pa, kako reši svoje življenje. V Carigradu sprevidijo nevarnost, ki preti državi turški in menijo odvrniti s tem, da so Mahmud-pašo imenovali za velikega vezirja. Mahmud-paša je namreč med vsemi turškimi državniki najiskrenejši prijatelj Ruske, ob enem pa tudi zagrižen sovražnik Avstrije, in imenovanje njegovo za velikega vezirja je na Dunaju jako osupnilo. S tem ime-

novanjem se hoče Turška najbrže prikupiti Ruski in z njeno pomočjo odvrniti nevihto, ki jo žuga pokončati. Ta politika ni nova in je Turški že večkrat pomagla iz zadrege; ji bode li tudi sedaj? Kdo to ve? Če je pa res, kar se iz Varšave telegrafuje „Vaterlandu“, da Avstrija in Rusija ste med seboj sklenile zvezo kakor l. 1812 proti sili francoski, potem tudi Mahmud Turčije ne bo mogel rešiti.

Politični pregled.

V Ljubljani, 30. avgusta.

Avstrijske dežele.

Cesar bodo jutri ob 11. uri odprli ogerski zbor. Delegacije se snidejo, če bo le mogoče, 20. septembra.

Dunajski listi so drug za drugim jeli vendar-le bolj po človeški pisati o bosniških in ercegovinskih ustajnikih, le judovskega izmečka glasilo, „N. fr. Presse“, jih še zdaj psuje in popisuje upor kakor da bi bili uporniki zverina, ki je napadla kako selo. Zato ta list nima nobenega usmiljenja do revežev, ktere miluje ves svet, in upa, da jih bodo Turki posabljali in na kose razsekali. Kedar bo kaj tacega pričakovati, bomo morda brali, da je vse uredništvo „Pressinsko“ šlo Turkom pomagat in kristjane sekati. Menda se tako pisanje celó ljubljanskemu „Tagblattu“, ki je dozdaj vestno držal se tega judovskega lista, predivjaško, prezverinsko zdi, kajti v zadnjem listu je vendar-le pokazal kesanje in zapustil stezo judovske tete; pripozna namreč in še precj živo popisuje reve turških kristjanov, ki so po vsem le delajoča živina turčinskih grajščakov in drugih oderuhov, sami pa nimajo nikakoršnih pravic, pač pa morajo grozen da-

Zajetje mej Čerkesi.

(Po rusk. minist. čas. notr. zadev popisal Leop. Gorénjec.)

(Dalje.)

To priprosto mladičevo razodetje me je potjšilo z mislijo, ker trpi ta nedolženec, da je Previdnost meni grešniku poslala izkušnjo, ktero moram trpeti brezi vsakoršnega godrnjanja. Minulo je bilo mesec dnij, Hamurzina pa nij bilo še nazaj. Noben pot ga tako dolgo časa nij bilo nazaj, „aul“ je začelo to vznemirjati, mene tudi; zdélo se mi je, da je Hamurzin mojega življenja gospod; tudi jaz sem ga težko čakal. Nekega dne pride neki Čerkes izmej Hamurzinove jate domov; vse je zgriinjalo se okrog njega, — Čerkesi in Čerkeske so bojazljivo stali in strméli — in tudi jaz kar oka nijsem spustil z njega. Videl sem, kako je o selovem pripovedanji obledel Hamurzinov brat, kako je krožil z okoma, — slišal sem, kako je škripal z zobmi, napósled

pa javkajoč zgrudil se na tla. To je bila vést o smrti njegovega brata. Delj, nego navadno, skrival se je Hamurzin s svojo jato po skalnih propastih, čakal plena in pohajal po naših stepah, po levem brezi ob Tereku. Nesrečaga je iskala; nij bil dosti varen in plen se mu je umikal; ali oholost ga je gnala dalje in dalje; napósled sklène, da opléni Kozáško vas. Ogenj, ki je bil prav to uro vstal, ta mu je ponudil ugodno priliko; ko je na enem konci gasilo vse, zagnale so ženske in njih otroci strašen krič: „Pomoč, pomoč! Čerkesi! davé, moré!“ Čerkesi so se polastili nekolikih čred, izgnali jih na stepo in zginili so. Ali predno je začelo daniti se, blodila je četa kozakov po stepi za lupeži; kmalu so zagledali ognje, okrog ognjev pa razbojni tabor blizu lesa. Kozaci so zlezli raz konj, šli dalje po lesi in obsuli tabor. Ko izprazné puške, planó na Čerkese, a predno je vrag mogel prijeti za orožje, užé je nekoliko bilo pobitih. Ko Hamurzin spozna, da nij mogoče zmoči, hotel je z begom oteti se. Skočil je na konja, a konj se vspne in

ráz-se stresne Hamurzina. Hamurzin se vskloni, v tem pa mu olovnic prodere prsi; padel je vznak in nij več vstal. Vsteklo so Kozaci planili na ostale Čerkese, le enemu se je posrečilo, da je to vést prinesel v „aul.“ Stoprv razvedela se je bila ta dogodba s Hamurzinom, a užé se je slišalo grozno jadovanje ženskih in moških, ki so v obupnosti begali od bivališča do bivališča. Vsled same žalosti nijso znali, kaj bi bili začeli; nekoliko potov so me hoteli ubiti, meni so očitali, da sem kriv Hamurzinove smrti. „Ta pes je pisal domov!“ — kričali so, „on je pisal, kam je odšel Hamurzin. Ubiti ga moramo, ubiti!“ Pak nijsem bil jaz prav nič kriv njih nesreče. Kedar koli je ljud hotel planiti ná-me, vselej ga je zadržal Hamurzinov brat; čudil sem se njegovej dobrodušnosti, ali kmalu sem spoznal svojo prevaro. Najin strežnik je razumel dosti njihovih besed, ta mi je razodel, kaj je slišal od njih. Tudi jaz sem umel nekaj malega, torej sem brzo zvedel osodo, ki me je čakala.

Po štirinajstih dneh so Čerkesi pričeli

vek plačevati. To je moralo „Tagblattu“ že prej znano biti, a vendar je lajal nad „uporniki“ in zagovarjal Turčine in njihove grozovitosti. Vendar je bolje, če človek pride k spoznanju že pozno, nego, če ne pride nikoli.

V hrvaškem saboru je ban dr. Makancu, ki je zahteval 100.000 gld. za podporo ercegovinskih beguncev, odgovoril, da tega ne more zahtevati od dežele, ker je že sama preveč obložena, in ker je dolžnost nvanjega ministerstva skrbeti za begunce kakor tudi zato, da se v Ercegovino pošljejo zdravniki. Konečno svari ban, da naj z neprilичnimi predlogi deželnega sabora ne spravljajo v nevarnost.

Nvanje države.

Oklic glavarjev ercegovinskih ustajnikov, ki so ga razglasili po začetku vstaje, se glasi tako-le:

„Kdor turške divjosti in krutosti ni videl z lastnimi očmi, kdor ni gledal z lastnimi očmi muk in trpljenja krščanskega prebivalstva v Turčiji, si še površno ne more misliti, kaj je raja (kristijanstvo); to je nema stvar manj od živine, to je neka vrsta ljudi za večno robstvo rojenih, ki so na svet prišli s prokletstvom raje.

Brez dvoma to ljudstvo ni nič drugega, ko veja velike in mnogobrojne slovanske narodne skupine, — toda najnesrečnejša veja je srbsko-bulgarska, ki to pasje životarenje hrani neprenehoma na sramoto našega razsvitljenega stoletja, ko drugi bratovski narodi napredujejo in so deloma že dosegli sijajno razvitje. Grozno strašna je črna osoda, ki ta del naroda srbskega tako hudo tare. In prav taka osoda, celó po krvi in veri sorodni narodi se obračajo proč od zaklete raje, namesti da bi jim ponudili roko v pomoč in rešitev; drugim, tujim narodom pa dajo pomoči in zavetja. Utegnilo bi se reči, da naše pritožbe, naši klici po pomoči ne dosegajo do ušes naših srečnejših bratov, da oni ne vedo za reve, v katerih poginjamo, in da se zato ne brigajo za nas.

Al o tem se je že toliko govorilo, pisane so že debele knjige o našem trpljenju in kri naša je tekla curkoma. Sama na-se navezana je raja sklenila za svobodo svojo zastaviti zadnjega moža, ali pa za njo pasti do zadnjega moža. Tedaj priobčujemo mi podpisani glavarji borečega se naroda ta oklic najprvo vsim svojim bratom po turških deželah, ki enako nam zdihujejo v neprenosljivem robstvu: naj vstanejo in se s svojim orožjem pridružijo k nam, da dosežemo, „što Bog dá in sreča junaška“. Za vsacega izmed nas je zares bolje umreti,

ko dalje živeti tako, kakor smo morali živeti do zdaj.

Srbijo in Črnogoro prosimo nakloniti nam svojo pomoč. Kar storite za nas, storite za-se in prihodnost svojo. Dalje prosimo druge Slovane, vse in povsod, kjerkoli živé, naj nam pomagajo, da dosežemo to, da se kmalo bode reči moglo: Turška raja je bila!

Sploh prosimo pomoči vsacega brez razločka vere in narodnosti, vsacega, ki je pravičen človek, ki ceni svobodo in spoštuje pravico. Nadjaje se, da prošnje naše se ne bodo razlegale brez uspeha in da nam bo od pravičnih ljudi iz vsega sveta došlo dovolj podpore, pričakujemo nagle pomoči na krvavem bojišču.

V Ercegovini 31. (19.) julija 1875.

V imenu glavnega odbora za osvobojenje raje: Sofronij Spremo, igumen samostana zavalkega, Diordij Radulović iz Mostara, Vucko Vuketić, Dioko Diurtović iz trebinskega zagorja, Mihalo Gutić, Tribko Grubačić iz Nevesinja, Mojo Brstina iz stolaškega okraja.

Iz Ercegovine poroča „Graničar“, da uporniki imajo v svojih rokah vse soteske med Črnogoro in Srbijo. Črnogorski starešina Stanko Radonić se je čez Dunaj podal v Petrograd. Uporniki so Turkom vzeli trdnjavo Kom; 400 Turkov se je vdalo. 220 poljskih prostovoljcev je prišlo čez Trst k upornikom.

„Obzor“ piše, da žene in otroci kristijanski se čez Savo rešujejo na avstrijsko stran. Turki brez usmiljenja moré žene in otroke. Pri Jablanacu so materam iz naročja trgali otroke in metali jih v Savo. Matere so skočile za njimi in z njimi vred tonile. Pri Kostajnici so glave umorjenih kristijanov natikali na kole. Iz Dubrovnika se poroča, da so kristijani Turkom vzeli Plano, kjer se jim je še pridružilo 150 Turkov, pa trdnjavo Gorjansko, kjer so dobili 4 topove.

Na Laškem za upornike nabira darove časnik „Popolo Romano“, na Angleškem pa Lord Russel, ki je podpisal 500 gold.

Škof Štrosmajer v pastirskem listu naznanja, da bode 25letnico škofovanja 7., 8. in 9. septembra praznoval na tihem zaradi bolehnosti svoje, pa zaradi sosednjih kristijanov na Turškem, katerih vdovam in sirotam je treba na pomoč priti. „D. Z.“ piše, da je škof Omladini v Novemgradu daroval 30.000 gld., za katere so kupili orožje za upornike. (?)

Voditelji upornikov so se imeli te dni sniditi v Koširevem samostanu, da izreko svoje zaupanje do Črnogore. Skupščino je imel voditi tast kneza črnogorskega, Peter Vukotić.

ramazanov post, pa bajramovo slavnost. Ta narod slavi spomin vseh mrtvih in umorjenih krajanov in sorodnikov; o takih slovesnostih donašajo žrtve — in tudi jaz sem bil odločen na takov dar. Ali hoteli so me popreje še mučiti, ker so se zlobili, da sem jaz kriv atamanove smrti in da sem torej zločinec. Čakala me je kruta bodočnost, da-si je pričujočnost dosti trpinčila me. Varnejše so stražili naju; po noči sva imela okrog vratov vsak svojo železno grebenico z verigami vred — tako težkimi, da sva jih jedva dvigala; vso noč sva morala biti v železji, s katerim so naju vsak večer odičili; po dnevi so okrog naju plesali grozni sovražniki, katerih je vsaka tretja beseda bila: ubijmo ga, sežgimo, kri in muka jima! Hrana je bila slabejša in slabejša, često sva uživala polugnjila divjinina čreva. Z grozo sem se oziral v svojega tovariša — bledlega, kakor smrt, suhega, kakor trst, — imel je veliko brado, dolge, zmetene lase, iz katerih je človek jedva videl kalne, globoko vdrté oči; nesrečnež je jedva govoril, jedva premikati mogel se. Morda sem

tudi jaz bil takov, ali jaz sem bil krepkejšega telesa, tedaj sem več lahko strpel. Naposled pa je tudi meni onemogel duh. Nekoliko potov sem hotel ugasiti si življenje, ali misel na vse-mogočo Previdnost me je obvarovala. Mladič mi je donašal vsak dan trpkéše vesti, solzan mi je razodeval, da se moje muke ura užé bliža, da mi preté z groznim trpenjem. Treslo se mi je srce, ali vendar sem se nadejal, da se otmem. Nekega dne sem mladiča ogovarjal, da bi poiskal najinega železja ključ, katerega je Hamurzinov brat imel pod vajšnico. Ko sebe in svojega polumrtega tovariša otmem težkega železja, hotel sem pod najino streho speče Čerkese pobiti in pobegniti. Ta misel se mi nij zdela nerazumna; jaz sem se topil, pa nijsem znal, da po britvo sezam, da bi se otel z njo. Čakal sem svojega osvoboditelja s ključem — ali nij ga bilo več, tudi drugega dne ne, in noben dan več ne kasnejše. Gotovo se je spametil — in pobegnil je, vsaj pripovedali so mi to poznejše.

Vsako jutro so vsi Čerkesi v najino biva-

Derviš-paša je neki prestavljen v Monastir, njegov naslednik je Mehemed Aali-paša, rojen Prus, ki slovi zaradi svoje krutosti. Poveljstvo v Ercegovini dobi Ahmed Hamdy-paša.

Privaten telegram „W. Tagbl.“ poroča, da črnogorski knez Nikica je prevzel višje poveljništvo ercegovinskih upornikov.

Iz Španskega poročajo Alfonsisti, da se je trdnjava Seo de Urgel imela vdati 27. t. m. (?)

Izvirni dopisi.

Iz postojnske okolice, 26. avg. Mili „Slovenec“! nimaš že več prostora za našo slavovito Postojno, kali? Kakor da bi je več ne bilo med živimi, ker ti nikdo nič o njej ne sporoči, ki ima bolj spretno pero od mene. Človek bi mislil, da ker jesen zori, je tudi vse zadovoljeno; ali če se bolj natanko notranji stan pogleda, se človeku zdi, kakor da bi videl moža boja vtrujenega; kajti kakor da se tu tudi narodnost z jesenjo stara, je vse nekako tiho. Pa tudi je tu za narodnjake res težavno, ker je tujstvu preveč cesta odprta, da se mi misel vsiljuje, kakor da bi bil kak vice-„berolin“.

Tudi tukaj smo imeli na cesarjev rojstni dan slovesno sv. mašo z navadnimi vojaškimi šegami, pa cerkev se mi je zdela nekako prazna, vzrok temu je menda bil, ker je radovednost ljudi pridrževala zunaj pri vojaških trumah in so gromeči strel rajši poslušali, kakor cerkveno petje.

Pri vojaških vajah se je menda zgodilo nekaj nesreč. Obrist padši s konja, si je roko zlomil; pravijo tudi, da je drug drugega prebodel, kar pa ne vem prav gotovo, toraj bi prosil, naj bi kdo drug to stvar bolj pojasnil.

Letina je pri nas bolj slaba, korun močno gnjije; ljudstvo pa se še posebno boji, da bi vojaki pri vajah polja preveč ne pokončali, ker se ve, da navadno take škode bolj slabo plačujejo, kar pri slabi letini težavo dela.

S Kranjske gore, 29. avgusta. Ko se v nižavi staja sneg in letinska gorkota pobere ledeno odejo podnožji naših gorá, pridejo vsako leto lastavke k nam; par let sem dohajajo in se pri nas za par mescev časa naseljujejo še druge lastavke, lastavke pa nekatere druge, kakoršnih v Ljubljani ne poleti ne pozimi ne marate. Med njimi je namreč le malo tičev; ki pojo domače in jih tudi radi poslušajo; več je takih, katerim so tuje bolj všeč in jih tudi naše nepokvarjeno ljudstvo

lišče prišli molit za ubitega atamana, a često so se obrnili vá-me — in izrekli so besede, katerih nijsem umel; če sodim po divjem zmirljanji, utegnila je to biti grozna kletvina, — in tiste ure so se shajale tudi ženske in udovice, da so jokale po nezabljevem atamanu. Ti divji glasovi so bili muka mojemu uhu in in srcu, to se je dvakrat vsak dan zgodilo vés teden. Naglo se je bila razvedela povest, da se Rusi bližajo, zato da bi me osvobodili; ob uri je vés „aul“ (vas) bil po konci in poskril se je po skalnih otlinah; moški so bili na konjih, ženske in otroci na dvokolnih vozeh, mene in tovariša pa so privezali vsakega k enemu konju, a vodnik nama je bil Čerkese, kateri je bil vés čas, dokler sva bila v zajetji, najin stražnik. Ime mu je bilo Ika, a veren tovariš je bil Hamurzinu, zmérom prvi v boji, kader so neusmiljeno klali, pa tudi prvi je bežal, kader nij bilo druge pomoči. Ta je bil prinesel vest o Hamurzinovej smrti.

(Dalje sledi.)

naučiti se prizadevajo. Da mislim tiste tujce, ki v našem hladnem kraju prebijejo vroči poletni čas, to je pač vsak človek že uganil; tedaj ne pristavim drugzega, ko to: Dobro nam došli oni tujci, ki pridejo k nam le z dobrega namena in pusté nas v drugem obziru pri miru! Mi jih spoštujemo, vselej so nam dragi, vsak, ki je pri nas bil ali je še, mi bo to pritrdil.

Drugače pa z onimi, ki pridejo k nam kot misijonarji tiste stranke, ki je znana kot slab denar in za katero naše priprosto, nepokvarjeno ljudstvo toliko mara, kakor za neslane pijance. In žalibog! letos imamo nekoliko takih prusaško pisanih „Nebodi-jih-treba“ med drugimi nam po vsem ljubimi gosti. Izmed teh neprikljanih se posebno eden, ki sicer ne biva stalno tu, ampak odletava in priletava od tedna do tedna, odlikuje s svojimi dopisi v „Laib. Ztg.“. Mi bi se za take dopise v tako malo razširjenem listu, kakor je „Laib. Ztg.“, še ne zmenili ne, da bi se dopisnik podpisal, ali jih naslovil s kakim drugim krajem, n. pr. „Z Blatne vasi“ ali „Kurjega sela“; toda ker jim daje naslov „s Kranjske gore“, bi utegnil kdo misliti, da je res tako, kakor ta netopir piše, ker ne pristavlja, da je to njegova ali k večjemu njegovih sokrivcev misel. To se mi je potrebno zdelo pojasniti, predno malo preresetam zadnji dopis v „Laib. Ztg.“.

Prebravši ono žlobodro v uradnem listu, nisem se mogel zdržati smeha. „Tominj je imeniten zaradi tega, ker je tam Dante pisal svojo „Comedia divina“ — tako blizo zapoje dopisnik — Kranjska gora pa bo zato imenitna, ker je tu Dimitz spisal en del svoje kranjske zgodovine.“ Naj mi ne zamerijo bralci, da se temu stavku posmejem, ne da bi sicer spoštovanemu gosp. Dimicu hotel na noge stopiti. Če bo dopisnik dobre volje in ne bo imel z drugim preganjati si časa, utegnemo v „Laib. Ztg.“ brati še sledeče ali vsaj enake stavke: Kranjska gora je imenitna posebno še zato, ker je v tem kraju bival nekdanj dopisnik „Laib. Ztg.“ Ali: Kranjska gora, doslej še zelo nepoznan in nepomenljiv kot, slovi zaradi tega, ker je vladni svetovalec A. v neki gostilnici piške jedel. Ali: Za Kranjsko goro ni nihče vedel, dokler ni dala naročnost slavnega dr. S., predsednika slovečega in za kranjsko deželo tako koristnega in potrebnega konstitucijskega društva temu zapuščenemu in skritemu kraju sedanje pomenljivosti. — Tako bi se ta „Laib.“ dopis dal glosirati prav po „Brenceljnovi“ navadi, smešen je zadosti. Ali naj prepustim to „Brenceljnu“, če se mu ljubi in vredno zdi, jaz imam pri onem dopisu še marsikaj drugzega opomniti.

Dopisnik bahaje pravi, da zdaj, ko so tuji gosti sprožili misel marsičesa se lotiti in k temu ljudi spodbujati, bo za Kranjsko goro napočila druga boljša doba. Te vrste, če se kar tako bero, nimajo na videz nič spodtikljivega. Ali treba pogledati za zagrinjalo, treba vedeti, kaj nekteri teh „gostov“ vganjajo, kje se shajajo, kaki so, čemu so gor prišli. Imeli smo prej več let že prav mirne goste, ki so se menili po domače z ljudstvom ter prilično ga podučevali in vnemali za našo domačo reč, vse to v popolnem soglasju z našim občespoštovanim vrlim gospodom župnikom. Ti gostje so bili vsem všeč, izvzemši par uradniških duš. Letos pa je potegnila nemčurska sapa po dolini in pihnila nam sem več zagrizencev, ki hočejo vganjati in vganjajo prusaško politiko. Pri zdravem ljudstvu ne opravijo nič, pa toliko so vendar dosegli, da je nastal nek razpor in se je prejšnja vesela družba razdvojila. Ti nepoklicani bodo sicer odšli in pri-

čakovati je, da ž njimi tudi seme, katero so hoteli tu zatrositi; a vendar ne bo vse pri starem. Kamor se nemčur vsede, tam vselej kaj pusti, naj bo že karkoli. V enem se pa utegnejo na vsak način motiti, namreč: da bi se jim posrečilo iz Kranjske gore narediti nemčursko gnjezdo. Da jim bo to sijajno spodletelo, za to nam je v prvi vrsti porok naš vrli župan, narodnjak, možak in poštenjak, da malo takih, pa čislani gosp. župnik, do katerega ima vsa fara neomejeno zaupanje. Vrh tega je ljudstvo nepokvarjeno, zato se ga nemčurska kuga, naj se sili z Ljubljane ali od drugod, ne bo prijala, če še toliko dopisov pošljejo v „Laib. Ztg.“. Mi poznamo te tiče in petje njihovo, za nas so tedaj že prepozno na svet prišli.

Iz Notranjskega na istrski meji, 28. avgusta. Naj tudi jaz iz našega kraja nekaj novic objavim, ali žalibog — ne veselih. V Kočanih v vikariji podgrajski je neki skedenj pogorel, pa se ne zna, kako je bil zažgan; morda po neprevidnosti, ali kaj!

Proti južno-večerni strani od Podgraj, blizu vasi Zobiče, pri razvalini starega grada Srabotneka (Gutenegg), je medved nekega Kastavca raztrgal, ki je šel na delo. Strašno! — Ta kosmatinec ljudem že dolgo napravlja silo dosti kvara po polji. Prav bi bilo, da bi se mnogo lovcev zbralo, da bi strebili tega grdavša, ako bi bilo mogoče. Pa ta lov naj bi obrajno glavarstvo v volovskem ukazalo, ker ta mrcina ima zavetje v cesarskem gozdu „Dleto“ imenovanem, in od ondi napravlja grozen strah in škodo tamošnjim prebivalcem.

Na zgornjem Zemonu je pretekli teden neka žena naglo po noči umrla, ne da bi bil to zapazil njen mož, ki je zraven nje ležal. Na jutro jo pokliče: „Vstani, ker treba bo iti na polje“; ker ne vstane, jo čez nekaj časa zopet kliče, ali nikakega odgovora ne dobi niti se žena gane, ker bila je — mrtva.

V Jelšanih so zopet jele kozice bolj razsajati; boje jih imajo še od pomladi; nek Kastavec v Jelšane priženjen jih je bil od doma prinesel, in od takrat jih še ni konec. Okoli velike noči so jako razsajale, potem pa nekoliko potihnille, pa zdaj so zopet začele bolj napadati otroke pa tudi odraslene. Ljudje jim pravijo, da so „divje“, ker se jim zdijo nekako drugačne od navadnih. Žalostno je, da ti ljudje še niso prišli do prepričanja, da so nalezljive, in se jih zato nihče ne varuje in ne ogiba, še celó v enih sobah z bolniki spi! In tudi take, ki so jih imeli še ravnokar izrinjene, videl sem zunaj hoditi! Čudno, da se jih niso že vsi nalezli. Gospodje duhovni naj bi ljudstvo podučili, da bi se ta grda bolezen ne razširjala in ne morila in ne uničevala mladostne lepote. Na mali Bukavici jih tudi še ni konec*).

Iz Laškega trga, 29. avg. Posnemaje nemška možaka Walterskirchena in Čoka je tudi v Celji voljeni poslanec Foregger sklical svoje volilce hoté jim poročati o svojem delovanju v državnem zboru. Zbere se res precéj volilcev, a Foreggerju se je menda prineslo na uho, da ga bodo ostro prijeli in da bi utegnil mesto slave prejeti vse kaj drugzega; zato je brž v začetku zborovanja naznanil, da pravega poročila ali računa o svojem delovanju danes ne more podati, marveč da jih je sklical skup pomenkovat se ž njimi o dogodbah sedanjega časa. Te besede so zbudile občno nevoljo, ki je pa še više kipela, ko je Foregger svojo „zabavo“ pričel s prav navadnimi debelimi besedami. Tako obnašanje pre-

Prosimo večkrat kaj!

Vred.

sedalo je volilcem, in dr. Stein, lastnik laških toplic, mu je to v obraz očital. Na to so se vsula na ubogega poslanca vprašanja in na njegove odgovore je donelo od vseh strani „ni res“, „ravno narobe“; tako je moral med sikanjem in ropotom volilcu Foregger pobegniti kakor kak pri skušnji propadli dijak. Na ta način lavorov si iskati ga gotovo več mikalo ne bo. Časi so se nekoliko spremenili, ljudje strezovali; dela hočejo videti volilci, za liberalno ragljanje nihče več ne mara.

Iz Trsta, 26. avgusta. (Ercegovinski upor. — Naše šole.) Vseh pozornost je sedaj obrnjena na Turško, kjer naši bratje po krvi in veri bijejo boj za svobodo, kjer vse vre, med tem, ko je pri nas vse še precej mirno, če tudi ni več pasjih dni. Naše pol. društvo miruje, trž. zbor praznuje, časniki tržaški pa nas dolgočasijo z lokalno, vedno si podobno kroniko, z medsobnimi prepiri in z vodenimi članki. Le ercegovinski upor jih dela zdaj zanimive. Naša ljuba „Adria“, v Trstu najbolj brani in najbolj razširjeni list, ker se prodaja le po 2 solda vsaki dan — se ve da izhaja na vladine stroške — je spočetka nekoliko ugodne vesti prinašala o upor, ali čez noč je, z izgovorom, naj se sliši tudi druga stranka, začela poročati po listih, ki so upornikom nasprotni. Pri tem je pa najbolj smešno, da tak list, ki mora plašč obračati po vetru, očita angleškemu časniku „Times“, da je tako stanovit, kakor vreme, po katerem se imenuje. „Adria“ je zdaj naravno tudi mnenja, da uporniki s silo nič ne opravijo, ker ne morejo šteti na pomoč od zunaj, toraj naj orožje položijo; k večjemu jim privošči, da bi jim Turek kaj svobode dovolil. Sicer pa je „Adria“ gotovo najboljši in nam Slovincem najmanj nasprotni list v Trstu, vendar moti se vsak, kdor si ga misli prijaznega — razun vlade. Med tem, ko so časniki nekteri za Turka, drugi za vstajnike, raste in se razširja upor, skozi Trst se podajajo srbski prostovoljci v Ercegovino in slišali smo, da so tudi neki Tržačani že se namenili, da se tje napotijo. Pomozi Bog in sreča junška hrabrim sinovom Slave, da se rešijo krutega dušmanina. —

Šole v mestu so se sklenile že sredi julija meseca, v okolici pa se zdaj končujejo povsod z izpraševanjem, z delitvijo daril in — kar se v mestu več ne dela — z zahvalno službo božjo. Letošnje leto ni bilo ravno ugodno šolskemu obiskovanju zaradi ostre zime, zadnje dni pa ne vspešno delovanju zaradi velike vročine. Šole po okolici so v marsikterem oziru pomanjkljive, posebno pa dela magistratu velike preglavice pomanjkanje učiteljskih moči. Drugod si pomagajo s tem, da nastavljajo duhovne začasne učitelje, pri nas pa, le tega nas varuj! — rajše nič šole ni, kakor se je že zgodilo. Zato so prisiljeni si pomagati na druge načine, tako n. pr. podučuje neka le za ženska dela potrjena učiteljica na neki šoli vse otroke, dečke in deklice iz dveh razredov, v vsih predmetih; drugod je natlačenih po sto in več otrok v ene šolske sobi itd. Ker okoličani razen dvorazrednih ljudskih šol nimajo drugih učilnic, ne morejo se dalje izobraževati in zato tudi pomanjka pri nas domače inteligencije in kar je je, razen duhovščine, vdala se je večidel lahonskemu navalu, izdala je svoj narod. Da bi se temu pomanjkanju učiteljstva v okoličnem prišlo, ustanovila je vlada na Proseku pripravnico s slovenskim učnim jezikom, in kakor slišimo, misli v prihodnje take pripravnice napraviti tudi drugod po okolici. Gospodom pri magistratu pa to ni menda nič všeč, saj za omenjeno pripravnico še prostora niso ho-

teli privoliti na Proseku; oni bi radi, da bi okolica ostala v temi, nevednosti, ali če že hoče napredovati, naj napreduje v laščini — više razrede z laškim učnim jezikom bi koj dovolili povsod, ako bi se okoličani za nje oglasili. Saj tudi pri sedanjih slov. šolah gledajo najbolj na to, da gre vse lepo po novopostavnih „regelcah“ in posebno, da se otroci le dosti laščine naučijo. Zato so konec leta pri deljenji daril poleg slovenskih govorov tudi laški učenci, ki le kaj laškega znajo, dobé koj laško darilo itd. Ker sem ravno šolska darila omenil, moram omlilovati uboge slovenske otroke, da za svojo pridnost dobivajo tako slaba darila. Ne da bi bile darovane knjige same na sebi slabe, ali otročičem so gotovo neprimerne, n. pr. Pokorny-evo „Živalstvo“ ali „Rastlinstvo“ za srednje šole! Ker že magistrat neče, da bi se dajale molitvene bukve — ki so zato najbolj pripravne in otroke najbolj veselé — naj izberó si vsaj kaj bolj primerne, nego so šolske učne knjige srednjih šol, katerih otroci, kakor gotovo vem, še beró ne. Ako pa otrokom primernih knjig ni, naj se spišejo.

Domače novice.

V Ljubljani, 31. avgusta.

(Pomiloščenje.) Presvitli cesar so 12. t. m. g. Jožefu Lesjaku, sodražkemu fajmoštru, ki je bil zarad razžalitve veličanstva in podhujskovanja od sodnije novomeške obsojen na 3 mesece ječe, kazni spremenili v 8dnevni zapor in ob enem spregledali vse nasledke, vsled katerih bi bil moral po postavah državnih zgubiti faro. Deželni predsednik in okrajni glavar Fladung pa nista mogla čakati najvišjega sklepa in sta dva dni prej, t. j. 10. t. m. g. fajmoštra Lesjaka odstavila mu vzela cerkvene zapisnike in ustavila dohodke.

Štiri dni pozneje, t. j. 16. t. m., pa je vitez Widmann g. kapitelskemu vikarju in stolnemu dekanu Zupanu naložil 100 gld. globe, ker po cerkvenih pravilih ni mogel meni nič, tebi nič fajmoštra odstaviti in je deželnemu predsedniku priporočal potrpeti toliko časa, da se bo zvedelo, kaj poreko cesar. Izid kaže, da je g. kapitelski vikar ravnal prav, deželni predsednik pa da se je strašansko opekel. Ker ta reč zadeva poglobitna načela postav cerkvenih in državnih, hočemo o njej o priliki obširneje spregovoriti.

(Šentpeterski zvonovi) so pripeljali se včeraj po železnici v Ljubljano. Iz kolodvora bodo menda v četrtek prepeljani k cerkvi. Soboto bodo krščeni in blagoslovljeni po preč. g. mestnem župniku g. Zupanu.

(Nemčurski profesorji) porabijo, kakor se vidi, šolske praznike za to, da trosijo svojo kulturo po lepih krajih naše dežele. Tako si po svojem liberalizmu znani profesor H. zdaj po Loki prizadeva tudi to lično mestice prestrojiti v nemčursko gnjezdo. Ali Ločani ne poznajo takih tičev že po perji?

(Nevaren goljuf) je bil 16. t. m. pri porotni sodnji obsojen na dve leti težke ječe. Dogodba je ob kratkem ta-le: Eduard Požgaj je nekemu Kržišniku prigovaljal, naj bi mu pomagal duhovne na sledeči način goljufati. Vložil bi on (Požgaj) v hranilnico 1 gld., potem bi številko „1“ spremenil v kak večji znesek, šel h kakemu župniku blizu Ljubljane, mu naznanil, da je zgubil hranilnično knjižico na toliko in toliko sto gold., ter ga prosil, naj to v cerkvi na leci oznani s pristavkom, da dobi tisti, ki bi knjižico nazaj prinesel, 50 gl., ta denar naj bi gosp. župnik, če bi kdo prinesel najdeno knjižico, izplačal na njegov (Po-

žgajev) račun. Kmalu po oznanilu bi potem prinesel Kržišnik gosp. župniku knjižico ter prejel od njega obljubljenih 50 gld. Nato bi se oglašil Požgaj sam in izgovarja se, da je ravno v denarnih zadregah, skušal dobiti na posodo od župnika kakih 300 do 500 gld., za katere bi mu knjižico zastavil. Kržišnik se je na videz delal, kakor da bi mu bil ta načrt všeč; ob enem pa je naznanil policiji, kaj namerava Požgaj; policija ga je na skrivnem opazovala s pomočjo Kržišnikovo in pri preiskavi njegovega stanovanja res našla v drvarnici dvojce tako popačenih hranilničnih knjižic, s katerima bi bil gotovo skušal goljufati, ko bi ga ne bili prej zasačili.

Razne reči.

— Družba sv. Mohora. Družbina tiskarnica je rešila svojo nalogo. Knjige so v natisu dovršene in prihodnji teden prične se razpošiljatev.

Bukve se bodo razpošiljale letos po tej vrsti: najprej jih bode dobila krška, potem ljubljanska, tržaška in razne škofije; za temi lavantinska škofija in na zadnje goriška nadškofija. Razpošiljatev je vravnana tako, da vsak ud svoje knjige prejme do vseh Svetih.

Temu naznanilu naj dodamo pregled letošnje delavnosti družbe sv. Mohora:

Lani je štela družba 449 dosmrtnih in 23.631 letnih, tedaj
vkup 24.090 udov;
letos pa je narastlo štev. dosmrt. udov na 467 in letnih na 25.869

tako, da vseh udov je 26.336
2256 družnikov je toraj pristopilo letos na novo.

Izmed posameznih škofij šteje:

	dosmrt.	letnih	vkup
1. Goriška . . .	64	2797	2861 udov.
2. Krška . . .	43	2609	2652 „
3. Lavantinska .	122	9418	9540 „
4. Ljubljanska .	191	9292	9483 „
5. Trž.-koprška	23	1256	1279 „
6. Sekovska . .	7	139	146 „
7. Senjska . . .	3	96	99 „
8. Poreška . . .	3	40	43 „
9. Zagrebška .	5	124	129 „
10. Somboteljska	1	65	66 „
11. Videmska . .	1	22	23 „
12. Razne druge	4	11	15 „
Vkup . . .	467	25.869	26336 udov.

Družbeniki dobijo tudi letos šestero knjig za letni donesek 1 goldinarja, ali prav za prav 94 kr., ker 6 kr. mora družba plačati za kolodarjev kolek. Vse knjige obsegajo 69 tiskanih pól, šest pol več kot lani.

Knjige so pa te-le:

1. „Molitvene bukve“, za brate in sestre bratovščine sv. Mohora. 26 pól.
2. „Življenje in smrt Kristusova“. Drugi del 2. snopič. 9 pól.
3. „Umni kmetovalec“, splošni poduk za naše kmetovalce. 7 pól.
4. „Občna zgodovina“. Drugi snopič obsega: Grško in Makedonsko zgodovino od Rimljanov. 9 pól.
5. „Setev in žetev“, povest za prosto ljudstvo. Slov. Večernic XXXIII. zvezek, 5 pól.
6. „Koledar“ za leto 1876. 13 pól.

Družbini dohodki tega leta znašajo 29.029 gld. 84 kr. stroški pa 28.960 „ 86 „
kaže se, da ostane gotovine 68 „ 98 „
kter se po sklepu družbinega odbora daruje za Janežičevo ustanovitev.

Matici je letos priraslo 321 gld. dosmrtnine in daril, tako da znaša sedaj 16.176 gld. 27 kr. Neimenovan dobrotnik je družbi daroval eno delnico banke Slovenije.

Ob enem razglasimo:

Razpis družbinih daril za leto 1876.

V podporo domačega slovstva in v omiko slovenskega naroda razpisuje družba sv. Mohora za prihodnje leto sledeča darila:

- a) Sto in štirideset gld. za štiri krajše izvirne povest, vsaki po 35 gld., v obsegu blizu 1/2 tiskane pôle, in
- b) Sto in štirideset gld. za štiri podučne spise raznega zapopadka, vsakemu po 35 gld., v obsegu 1/2 tiskane pôle.

Posebno ustrezajo didaktične pesmice; životopisne, potopisne, naravoslovne itd. črtice in spisi pravno-šaljivega zapopadka.

Rokopisi naj se pošljejo družbinemu tajniku vsaj do 1. novembra 1875 brez podpisa imena, katero naj se priloži v zapečatenem listu.

Prisojena darila se izplačajo na Vodnikov dan 2. februarija 1876.

— Duhovske spremembe. V ljubljanski škofiji: Č. g. Janez Gerčar pride za kaplana v Kranj. Č. g. Špendal iz Kranja v Mengeš; Č. g. J. Belar iz Mengša v Smelednik.

V goriški nadškofiji: Č. g. Anton Franzot gre iz Koprive za vikarja v Corono. — Umrl je Č. g. France Koron, vikar v Vedrijanu 23. t. m. R. I. P. — 24., 28. in 29. so bili v mašnike posvečeni Č. gg. Janez Grusovin (diakon), France Marinič, četrtoletnik, France Goljevšek, Jož. Leban, Jož. Poljšak, Ant. Carl, tretjeletniki.

V lavantinski škofiji: Č. g. France Ferenčak je postal župnik v Vojniku: Č. g. France Ogradi špiritval v Mariborskem semenišču; Č. g. Janez Šparhagl kurat pri sv. Ožbaldu; Č. g. Jože Rostohar provizor na Polenšaku; Č. g. Mart. Lapuh provizor pri sv. Joštu; Č. g. Miha Rakoše provizor na Žusamu, in Č. g. Miha Strašek provizor v Črešnjicah. — Prestavljeni so Č. gg. kaplani: France Geč za II. k sv. Jurju na Šavnici; Martin Meško za I. v Vuzenico; Martin Napast za II v Ljutomer; Jan. Vraz v Rogatec; Jaka Pečnik v Laporje; Mart. Jurkovič v Leskovec; Marko Stuhec za I. v Ljutomer; Štefan Mohorko na Muto; France Zdoljšek v Videm; Edvard Janžek v Podsredo; France Leber v Dol; France Polak za II. v Terbolje; Simon Tihler v Makolje; Martin Škerbec za I. v Vitanje; France Polc za I. na Vransko; Jože Černko v Ladorje; Juri Bezenšek za I. v Celje; Jože Žičkar za II. v Celji in Martin Šket v št. Martin pri Šaleku. — Za kaplane so vmesteni Č. gg. novomašniki: Jože Muha v Galiciji; Anton Šijanec v Lembahu; Janko Bohanec na Ljubnem; Juri Hrastelj v Marenbergu; Anton Inkret v Lučih in Janez Stajanko v Žrečih. — Č. g. France Ožmec gre v začasni pokoj. — Razpisane so fare: Sv. Marija na Polenšaku do 13. septembra; sv. Antona na Pohorju do 13. sept. in Črešnjice do 21. septembra t. l. — Profesure za orientalske jezike in za pravno v mariborski duhovščini ste do 6. oktobra t. l. razpisane. — Umrla sta Č. gg. župnika: Juri Stuhec na Polenšaku 31. julija in Jože Turkuš v Črešnjicah 7. avgusta t. l. R. I. P.

— Fajmošter Kolumban List je bil od graške sodnije zarad nesreče pri Gratweinu za nedolžnega spoznan, brodar Kern pa je bil obsojen na 8 mesecev ječe.

Telegrafične denarne cene 28. avgusta.

Papirna renta 69.90 — Srebrna renta 73. — — 1860letno državno posojilo 111.75 — Bankine akcije 917 — Kreditna akcije 207.10 — London 111.65 — Srebro 102. — — Ces. kr. cekini 5.28. — 20Napoleon 8.93.

Natisnili Blaznikovi dediči v Ljubljani.